

4. Гришова І.Ю. Підходи до формування інноваційного потенціалу підприємств харчової промисловості// Т.М.Гнатєва, І.Ю.Гришова// Інноваційна економіка. - №1(39)- 2013 -С.15-18
5. Гнатєва Т.Н. Методические подходы к оценке инновационного потенциала предприятия/ Т.Н. Гнатєва // Экономика и социум. 2012. - №5(октябрь-декабрь). – С. 170-177.
6. Митяй О. В. Методичні підходи щодо оцінки інноваційного потенціалу сільськогосподарських підприємств / О. В. Митяй, Бечко П. К // Економічний форум. – Луцьк. – С. 278-282.
7. Онишко С. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку: Монографія / Онишко С. – Ірпінь: НАДПСУ. – 2004. – 432 с.

УДК: 322.2

Лебедева В.В.

ЕКОНОМІЧНА ПРИРОДА КОНВЕРГЕНЦІЇ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ФОРМУВАНЬ АГРАРНОЇ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ

Постановка проблеми. В умовах сучасного формування глобальної економічної системи внаслідок поглиблення і динамізації міжнародного обміну товарами, послугами, інвестиціями та інноваціями, синхронізації відтворювальних процесів тощо створюються нові можливості для ефективного розвитку світогосподарства.[1] Водночас суперечливий та нерівномірний характер глобалізаційного процесу обумовлює різнопланові структурно-галузеві трансформації, породжує міжкраїнові та міжрегіональні дисбаланси та асиметрії. Отже універсальним стає імператив сталого розвитку, коли економічний прогрес супроводжується динамічною екологічною та соціальною рівновагою. Це потребує переходу економіки в нову якість. Проте відтворення суспільного продукту на постіндустріальній основі притаманне на сьогодні тільки найбільш розвинутим країнам, хоча під впливом глобалізації відбуваються суттєві інноваційні зрушення і у менших розвинених країнах, які провадять цілеспрямовані стратегії структурної модернізації своїх економік.

Формування ефективної структури національної економіки залежить, насамперед, від узгодженості міжнаціональних інтересів з іншими країнами, різними за рівнем розвитку і ступенем інтеграції економічну систему. Багатовекторна інтеграція передбачає не тільки появу нових форм організації ринкового, митного та валютного простору, але й набуття необхідного запасу міцності і надійності в подоланні таких перманентних явищ, як глобальні й локальні циклічні спади і піднесення.

Критерієм вибору пріоритетних напрямів розвитку інтеграційної структури України стає підвищення ефективності взаємозв'язків у системі міжнародної кооперації та спеціалізації з урахуванням динаміки структурних зрушень національної економіки. При цьому найбільш актуальними є питання синхронізації макроекономічних, монетарних і фінансових показників, нормативно-правової бази, а також форм регулювання відносин економічного простору не тільки в сучасних умовах, але й у довгостроковій перспективі. Для успішної інтеграції у світову економіку й оптимізації структури внутрішньо-

економічних зв'язків дуже важливо визначити шляхи забезпечення позитивної динаміки основних показників порівняно з іншими державами, що можливо тільки за наявності відповідної методики.[2,3]

Методологічним обґрунтуванням взаємовигідності для розвинутих країн і тих, що розвиваються, концепції ефективної конвергенції в стратегії інтеграційного розвитку є активна позиція провідних сил – транснаціональних корпорацій (ТНК), які виявляють інтерес до промислової реструктуризації більшості країн, що розвиваються на основі гомогенізації і стандартизації виробництва та споживання [4].

Відповідно, поляризація в плані економічних можливостей світової економіки не є перешкодою для взаємодії гетерогенних структур і виступає джерелом “нової” енергії для відкритих систем. Головною особливістю конвергенції є набуття подібної будови і функцій неспорідненими організаціями, тобто які мають різне походження, внаслідок пристосування до умов подібного середовища проживання [5].

Аналіз основних досліджень Наукова дискусія щодо актуальних проблем вибору пріоритетних напрямів розвитку інтеграційної та вивчення економічної природи конвергенції інтеграційних формувань аграрної сфери економіки ведеться провідними вченими Пашковим С.О. Лебедевою В.В. Лупенком Ю.О.. Гришовою І.Ю. Стояновою-Коваль С.С. Блудовою Т.В. та ін. Проте масштабність та комплексність означених проблем потребують додаткових досліджень.

Мета статті полягає в теоретичному й методологічному обґрунтуванні багатовекторної інтеграції на основі аналізу конвергенції параметрів, які є індикаторами ефективності відтворювальної структури аграрної економіки і приводяться до спільного знаменника з урахуванням відносності основних результативних показників.

Виклад основного матеріалу. Стратегія інтеграційного розвитку має будуватися не тільки на ритмічності і синхронності систем, а втілювати конкретні форми, насамперед інтеграції, диверсифікації та спеціалізації, спрямованих на зростання виробництва в конкретних галузях, з подальшою інтернаціоналізацією ринкового простору, що виявиться в збільшенні частки експорту й імпорту. Перехід національної економіки до ринкових відносин в умовах глобалізації вимагає абсолютно нових підходів до забезпечення її функціонування, оскільки інфляційні процеси, що перевищують помірний стимулюючий рівень, одночасно є індикатором структурних диспропорцій і недосконалості грошово-кредитної системи.[6]

Методологічно важливою є можливість різношвидкісної інтеграції, але за умови програмно-цільового управління, яке передбачає наявність загальних цілей і пріоритетів розвитку; тоді конвергенція і вирівнювання параметрів відбуваються після утворення того чи іншого союзу. При такому підході темпи передбачуваної синхронізації будуть набагато вищі, а в разі виникнення проблеми в структурному елементі цілісна система розподіляє “навантаження” на себе повністю або частково. Очевидно, що на шляху інтеграції у світове господарство вже зараз необхідна більш тісна співпраця не тільки з передовими країнами, але й з тими, хто проходить той самий етап розвитку, тобто існує реальна можливість одночасно збалансувати кількісні та якісні параметри української економіки з іншими національними економіками, віддаючи перевагу власним цілям стратегічного розвитку.

Конвергенція в економічних відносинах означає синхронізацію основних економічних параметрів, зумовлених структурою різних за рівнем розвитку галузевих економічних систем, що адаптуються до умов єдиної для всіх глобальної економічної системи, тобто відбувається диференціація структури національної економіки шляхом поділу цілого на різноманітні форми і шаблі розвитку. Критерії конвергенції представляють програмно-цільові орієнтири, максимальна відповідність яким дає змогу галузям реалізувати багатовекторну інтеграцію одночасно в різних формах і на паритетних засадах.

Інтеграція означає вищий рівень взаємозв'язків економічних систем, зумовлених взаємопроникненням структурних елементів галузевих економік, які в різних поєднаннях утворюють нові форми взаємовідносин, спрямованих на реалізацію цільових функцій учасників інтеграційного процесу. Тому методологічно важливим принципом формування стратегії інтеграційного розвитку національної економіки є можливість інтеграції при мінімальній конвергенції з відхиленням від норм і стандартів, прийнятих у тому чи іншому Співтоваристві, але це дає змогу забезпечити поступальний кількісний і якісний розвиток для пріоритетних галузей.

У сучасних умовах інтеграція гетерогенних структур досягає високих значень як у розвинутих, так і країнах, що розвиваються, саме шляхом максимальної конвергенції, швидкість якої збільшується після вступу в той чи інший союз. Тобто конвергенція основних макро- і мікропараметрів все одно має відбутися. Однак синхронізація показників може здійснюватися еволюційним шляхом – під впливом ринкового механізму, коли системи об'єктивно відкриті одна для одної, а відносини, які, як правило, повинні відображати форму інтеграції і напрям спільної діяльності в довгостроковій перспективі, юридично не оформлені.

Це послідовний процес, що не передбачає значне скорочення терміну проходження певного технологічного укладу або стадії індустріального розвитку, оминаючи проміжні етапи, оскільки це безпосередньо пов'язано із суперечностями між продуктивними силами і виробничими відносинами, які періодично приходять у невідповідність.

Позитивний вплив глобалізації на динаміку розвитку грошово-кредитних систем різних країн з погляду підвищення конкуренції і стримування тим самим інфляційного тиску також є підтвердженням впливу ринкового механізму через попит і пропозицію фінансових ресурсів, у результаті чого формується вартість грошей, виражена в облікових ставках економічних систем.

На особливу увагу заслуговує підвищення вразливості систем, що розвиваються в умовах відкритості до можливих ризиків, до яких справедливо можна віднести вплив зростаючих потоків короткострокових капіталів.

Передумовою збільшення частки іноземного капіталу в банківській системі України з 2002 до 2012 рр. стало отримання великого приросту вартості у вигляді позикового відсотка, однак зростання пропозиції грошей, зокрема, за рахунок кредитної експансії, закономірно призвело до зниження облікової ставки НБУ, що є ще одним із факторів впливу об'єктивних економічних законів.

Процеси інтернаціоналізації на фінансових ринках поступово призводять до вирівнювання ставок у різних за рівнем розвитку країнах.

Зниження вартості кредитних ресурсів, зумовлене зростанням пропозиції через первісну можливість отримати максимальний прибуток на спекулятивний капітал, відбувається паралельно до наближення екон-міки до циклічного спаду, коли “накачування” економіки фінансовими ресурсами у вигляді фіктивного капіталу досягає апогею напередодні кризи, після якої починається підвищення попиту на гроші і зростання їх вартості. Якщо звернутися до “очисної” функції кризи, то регулювання відсоткової ставки через її зниження для підтримки економіки не обґрунтоване.

Особливо важливим для оцінювання та методології дослідження є вдосконалення і посилення методу [5], що дає змогу встановити ступінь конвергенції економічних систем на основі диференціала – різниці між мінімальним і максимальним значенням параметрів галузей національної економіки. Це виявляється в деталізації векторів інтеграційного розвитку, збільшенні часового проміжку динаміки аналізованих показників з подальшим групуванням векторів інтеграції.

Для комплексного аналізу процесу структурно-галузевої трансформації доцільно крім традиційних показників його стану ввести індикатори динаміки та якості структурних перетворень. Запропоновано авторський метод компаративного структурного аналізу, головною процедурою якого є визначення подібності двох чи більше економічних

структур між собою, або їх відповідності нормативній структурній моделі на основі розрахунку коефіцієнта подібності:

$$R_{\bar{a}\bar{a}} = 1 - \hat{E}_{\zeta},$$

де $\hat{E}_{\zeta}$ – коефіцієнт загального структурного зрушення: $(\hat{E}_{\zeta} = \frac{1}{2} \sum |\delta_s - d_i|)$, p_i та d_i – відповідно структурні показники порівнюваних систем; $0 \leq R_{\bar{a}\bar{a}} \leq 1$, при $R_{\bar{a}\bar{a}} = 1$ структури ідентичні.

Методологія аналізу та прогнозування якості структурних зрушень базується на оптимальній (в рамках реальних обмежень) нормативній структурній моделі, побудова якої є найбільш складним завданням пропонованого структурного аналізу. Оптимальною нормативну модель можливо визначати лише виходячи з чітко обумовлених суб'єктно-об'єктних умов. Так, за нормативну модель для європейських країн з перехідною економікою у роботі приймається структура аграрної економіки (табл. 1).

Таблиця 1

Розрахунок коефіцієнта якості галузевих структурних зрушень

Країни	Міра подібності структур у 1995р. (R_1)	Міра подібності структур у 2007р. (R_2)	Коефіцієнт якості структурних зрушень $K=R_2-R_1$
рослинництво	0,912	0,923	0,011
тваринництво	0,845	0,863	0,018
Переробна промисловість АПК	0,736	0,805	0,069
Харчова промисловість	0,752	0,768	0,016

Пропонуємо ввести поняття «потенціал структурних зрушень» як здатності країни до реалізації обумовлених прогресивних структурних трансформацій з розрахунком відповідного індекса:

$$S_j = [X_{1j}^2 + X_{2j}^2 + X_{3j}^2]^{\frac{1}{2}},$$

де (X_{1j}) – здатність до впровадження сучасних технологій; (X_{3j}) – здатність до конкуренції; (X_{2j}) – відкритість економіки.

Якщо перші два індикатора розробляються інститутами за загальновизнаними методиками, то відкритість економіки пропонується визначати не тільки за традиційним показником торговельної відкритості (експорт + імпорт по відношенню до ВВП), але й за показником відтворювальної відкритості (внутрішні та зовнішні ПІП по відношенню до ВВП). Авторський розрахунок S_j для окремих країн наведено в табл. 2.

Ефективна реалізація потенціалу щодо прогресивних структурних зрушень уможливорюється за умов проведення цілеспрямованої структурної політики, під якою у роботі розуміється система інституційних заходів і дій, спрямованих на досягнення параметрів нормативної структурної моделі. Як правило, сучасні структурні політики, інтегруючи пріоритети внутрішньо- і зовнішньоекономічних політик, ставлять на меті економічне зростання на інноваційній основі. Сучасним критерієм ефективності

відповідає структурно-галузева політика, яка характеризується: посиленою увагою до розвитку національних і європейської інноваційних систем для накопичення і реалізації людського, насамперед, інтелектуального капіталу як головного джерела економічного і суспільного прогресу; врахуванням соціальних і екологічних проблем розвитку з імплементацією відповідних завдань у національні структурні політики країн-членів; використанням консолідованих механізмів нівелювання національних та субрегіональних структурно-галузевих асиметрій.

Таблиця 2

Зведений індекс здатності j -ої галузі до прогресивних структурних трансформацій економіки (S_j), 2012р.

Країна	Здатність до втілення сучасних технологій, X_{1j}	Відкритість економіки, X_{2j}	Індекс міжнародної конкуренто-спроможності, X_{3j}	Зведений індекс, S_j
Харчова промисловість	5,03	0,50	5,67	3,35
Переробна промисловість	1,12	2,47	5,40	3,00
рослинництво	0,89	0,86	4,19	2,44
тваринництво	0,32	1,44	3,98	2,40

Висновки: Стратегія структурно-галузевої модернізації економіки України має базуватися на довгострокових пріоритетах, які повинні: відповідати перспективним напрямкам становлення нових технологічних викликів; створювати імпульси для зростання попиту і ділової активності; відповідати сучасним критеріям розширеного відтворення; стимулювати зростання зайнятості і розвиток людського капіталу.

Анотація

Обґрунтовано методичні підходи до порівняльного аналізу структурних зрушень у національних економічних системах з характеристикою їх спрямованості, масштабів, динаміки та якості. Показано, що довгостроковий технологічний, економічний і соціальний прогрес забезпечують інноваційні стратегії у постіндустріальній парадигмі розвитку

Ключові слова: стратегії структурно-галузевих трансформацій, технологічні уклади, інноваційний розвиток, структурні зрушення, структурна політика.

Аннотация

Обоснованы методические подходы к сравнительному анализу структурных сдвигов в национальных экономических системах с характеристикой их нацеленности, масштабности, динамики и качества. Показано, что долгосрочный технологический, экономический и социальный прогресс обеспечивают инновационные стратегии в постиндустриальной парадигме развития

Ключевые слова: стратегии структурно-отраслевых трансформаций, технологические уклады, инновационные развития, структурные сдвиги, структурная политика.

Summary

It is shown that globalization through intensification of trade-economic exchange leads international division of labor to new forms and contents, accelerates factors of impact on

industrial and regional structures of the world economy. The decisive role in progressive structural changes is played by technology order in general civilization process.

Keywords: structural and sectoral transformation strategy, technology order, innovation development, structural changes, structural policy.

Список використаної літератури:

1. Пашков С.О. Визначення галузевих пріоритетів – стратегічний напрям планування інновацій /С.О. Пашков// Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: Науковий збірник / За ред. І.Г.Ткачук. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені В.Стефаника. – 2007. – Вип.ІІІ – Т.2 – С.316-321.
2. Лебедева В.В. Чинники створення конкурентного середовища в Україні в контексті сучасних інтеграційних процесів /В.В.Лебедева// Моделі забезпечення сталого розвитку світового господарства: економіка, фінанси та право. Збірник матеріалів ХІ міжнародної науково-практичної конференції, 30.05.2008 р. - К.: Український державний університет фінансів та міжнародної торгівлі, 2012 – С.163-165.
3. Лупенко Ю.О.. Фактори розвитку галузевої структури промисловості України /Ю.О. Лупенко// Материали за V міжнародна научна практична конференція «Основните проблеми на съвременната наук», – 2009». Том 10. Икономики. Държавна администрация София. 2009. – С.55-57 – (0,15 д.а.).
4. Гришова І.Ю. Світовий досвід ефективної реалізації структурно-галузевих пріоритетів /І.Ю.Гришова// Materialy V mezinarodni vedecko – prakticka konference «Efektivni nastroje modernich ved - 2009». Dil.1. Ekonomické vedy. – Praha. Р.Н. «Education and Science». - 2009. – С.79-81 – (0,15 д.а.).
5. Стоянова-Коваль С.С. Оцінка потенціалу аграрної сфери до галузевих структурних зрушень в контексті світових тенденцій /С.С.Стоянова-Коваль // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. Науковий журнал. – 2010. – №1 – С.36-43
6. Блудова Т.В. Знаходження сукупного індексу структурних змін з урахуванням чинників впливу формування валової доданої вартості за деякими видами економічної діяльності / Т.В.Блудова// Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. – Вип.7(86) / Наук. ред. І.К.Бондар. – К., 2008. – С.71-77.

УДК: 338.432:637.1.003.13:631.145 (477.75)

Лисовая Т. В.

ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРОИЗВОДСТВА МОЛОКА В АГРОФОРМИРОВАНИЯХ АР КРЫМ

Постановка проблемы. Актуальной является проблема обеспечения населения продовольствием и это во многом определяет экономическую политику государства. В связи с этим важное место занимает производство продуктов, которые обеспечивают продовольственную безопасность страны. В свою очередь, к ним относятся молоко и продукты его переработки.

В составе агропромышленного производства и животноводства, в частности, молочное скотоводство занимает особое место. Производство молока в значительной мере определяет экономическую эффективность сельскохозяйственного производства. Вместе с тем в связи с неподготовленным переходом к рыночным отношениям в молочном скотоводстве, произошли существенные изменения, которые привели к убыточности данной отрасли и ликвидации молочного поголовья скота.